

ประวัตหมู่บ้าน

บ้านแมต หมู่ที่ ๓

ตำบลสะอาดสมบูรณ์
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

หมู่บ้านแมต

หมู่ที่ 3 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ความเป็นมาของหมู่บ้านแมต

เมื่อปี พ.ศ. 2490 บ้านแมต หมู่ที่ 3 อพยพจากบ้านโสกสร้างโพนลา **"อำเภอสว่างภูมิ"** (ปัจจุบันคืออำเภอสว่างภูมิ) เนื่องจากเกิดโรคระบาดใหญ่จึงพากันมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านนาโพธิ์ได้ขณะนั้นเป็นตำบลนาโพธิ์ ต่อมาเห็นว่าพื้นที่ทำเลไม่เหมาะสมจึงได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านดงพันแห (**บ้านเพื่องเปลี่ยน ตำบลเพื่องทองในปัจจุบัน**) โดยได้ตั้งพ่อเผ่าแสงเป็น **"อวนบ้าน"** (ผู้ใหญ่บ้าน) คนแรก ต่อมาก็ได้ย้ายถิ่นฐานมาทางใต้ ซึ่งมาอยู่ใกล้หนองน้ำขนาดใหญ่มีชื่อว่า **"หนองแวง"** และรอบๆ บริเวณนั้นมีป่าไม้เป็นดง **"คำแหบ"** (ไม้ยืนต้น) อยู่มากมายอุดมสมบูรณ์ดี และมีชาวบ้านดงพันแห (ปัจจุบันที่ตั้งโรงพยาบาลสุบโพธิ์ทอง) โดยการนำของแม่ใหญ่ใบที่หนีโรคหิวขาดโรคมาสมทบเพิ่ม อีกกลุ่มคือมาจากบ้านแมต โดยการนำของแม่ใหญ่ลีมาสมทบอีกกลุ่ม ผู้นำหมู่บ้านเห็นว่าผู้คนย้ายมาจากต่างถิ่นมากมาย จึงได้มีการตกลงตั้งชื่อหมู่บ้านใหม่ได้ชื่อว่า **"บ้านแมต"** (**บ้านแมต หมู่ที่ 4 ตำบลนาโพธิ์ ในตอนนั้น**) โดยมีมติของชาวบ้านตั้งตามชื่อของต้นไม้ใหญ่ มีการเรียกชื่อต้นไม้คำแมบนานวันเข้าจึงเพี้ยนเรียก **"คำแมต"** (หรือชื่อเรียกในปัจจุบัน คือ สาร หรือ กระเจา, ะเจา, ะแมบ, คำแมบ, ะทะ, ะพะ, ะเพว) มาจนปัจจุบัน ซึ่งมีขุนชำนาญ จรรยาสงค์ เป็นตาแสงคนแรก (กำนัน) พ่อมหาคนขวา เป็นอวนบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน)

รูปภาพที่ 1 : บ้านแมต หมู่ที่ 3 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2511 ทางปกครองได้มีการขยายหรือแบ่งแยกการปกครองเป็นตำบลใหม่ซึ่งก็คือ **"ตำบลสะอาดสมบูรณ์"** ตั้งชื่อตามกำนันคนแรกที่อยู่หมู่บ้านสะอาดสมบูรณ์ มีการแบ่งเขตการปกครอง ตั้งหมู่บ้านใหม่ขึ้นมาใหม่ และบ้านแมต ได้ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของตำบลสะอาดสมบูรณ์เป็น **"บ้านแมต หมู่ที่ 3 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด"** ต่อมาบ้านแมตมีประชากรเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ในปี พ.ศ. 2513 จึงได้แบ่งเขตการปกครอง หรือแยกหมู่บ้านออกมาตั้งเป็นทั้งหมด 3 หมู่บ้าน จึงได้ตั้งเป็น **"บ้านแมต หมู่ที่ 3"** ในปัจจุบันมี นางปรีดา ไชย कुमार เป็นผู้ใหญ่บ้านปกครองคนปัจจุบัน

2. สภาพทางภูมิศาสตร์

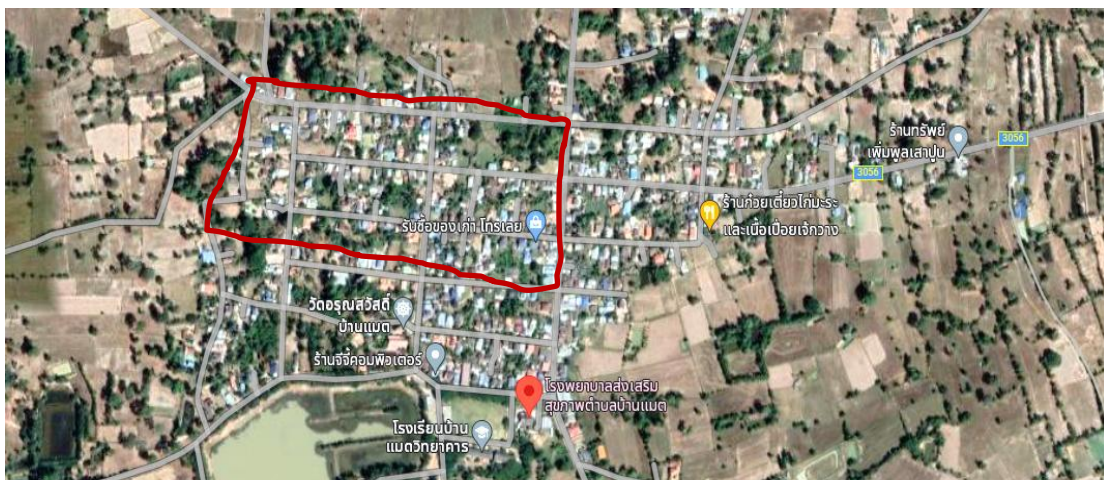
2.1 ที่ตั้ง

บ้านแมต ปัจจุบันตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 3 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด รหัสไปรษณีย์ 45000 มีเนื้อที่หมู่บ้านทั้งหมดประมาณ 1,164 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่สำหรับการเกษตร (ทำนา) ประมาณ 1,050 ไร่ พื้นที่สำหรับทำไร่ประมาณ 60 ไร่ และพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัยประมาณ 54 ไร่ หมู่บ้านแมต อยู่ทางทิศตะวันตกขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์

2.2 อาณาเขตของหมู่บ้านแมต

บ้านแมต มีอาณาเขตติดต่อกันหลายหมู่บ้าน ดังนี้

- ทิศเหนือ	ติดกับ	บ้านดอนศรีวิไล หมู่ 12	ตำบลสะอาดสมบูรณ์
- ทิศใต้	ติดกับ	บ้านแมต หมู่ 4	ตำบลสะอาดสมบูรณ์
- ทิศตะวันออก	ติดกับ	บ้านแมต หมู่ 5	ตำบลสะอาดสมบูรณ์
- ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านบ้านกาหลง หมู่ 2	ตำบลสะอาดสมบูรณ์

รูปภาพที่ 2 : แผนที่หมู่บ้านแมต หมู่ที่ 3

2.3 สภาพภูมิศาสตร์/ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านแมต หมู่ที่ 3 มีลักษณะภูมิอากาศร้อนชื้นจะมีอยู่ 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว สภาพพื้นที่ทั่วไปของพื้นที่บ้านแมต เป็นที่ราบลุ่มดินร่วนปนทราย จึงเหมาะแก่การเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ โดยมีแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ใช้ร่วมกันกับหมู่บ้านใกล้เคียง จำนวน 4 แห่ง คือ หนองไม้ตาย มีพื้นที่ประมาณ 6 ไร่ หนองไผ่ พื้นที่ประมาณ 1 ไร่ 3 งาน 40 ตารางวา หนองค้อ พื้นที่ประมาณ 1 ไร่ 2 งาน และหนองอีบุตที่ชาวบ้านได้อาศัยในการทำการเกษตรเลี้ยงสัตว์ และเป็นแหล่งอาหารให้กับชาวบ้าน

3. ลักษณะประชากร/โครงสร้างประชากรและครัวเรือน

ประชากรทั้งหมด (จากสำนักการบริหารทะเบียน เดือนมิถุนายน ปี 256๑) ประชากร 488 คน แยกเป็น ชาย 236 คน หญิง 252 คน

ประชากรแยกตามช่วงอายุ ดังนี้

อายุ (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
อายุ 0-4	4	5	9
อายุ 5-9	9	10	19
อายุ 10-14	9	4	13
อายุ 15-19	9	11	20
อายุ 20-24	10	10	20
อายุ 25-29	14	14	28
อายุ 30-34	21	20	41
อายุ 35-39	19	12	31
อายุ 40-44	18	17	35
อายุ 45-49	21	23	44
อายุ 50-54	29	23	52
อายุ 55-59	15	24	39
อายุ 60-64	19	25	44
อายุ 65-69	13	20	33
อายุ 70-74	10	13	23
อายุ 75-79	9	7	16

อายุ (ปี)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
อายุ 80-84	4	9	13
อายุ 85-89	2	4	6
อายุ 90-94	1	2	2
อายุ 95-99 ปีขึ้นไป	0	0	0
รวม	236	252	488

ตารางที่ 1 : ตารางช่วงอายุประชากรบ้านแมต หมู่ที่ 3 (ข้อมูลสำนักการบริหารทะเบียน เดือนมิถุนายน ปี 2568)

4. เศรษฐกิจภายในชุมชน

4.1 อาชีพ

ชาวบ้านแมต ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ ทำไร่-ทำนา ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่นาของตนเอง ซึ่งมีพื้นที่สำหรับทำนาอยู่ประมาณ 1,050 ไร่ และในการทำนาในพื้นที่ปัจจุบันยังมีการจ้างแรงงานมาช่วยด้วย เช่น มีการจ้างไถอยู่ประมาณไร่ละ 200-250 บาท ถ้ามีการไถพร้อมบ่นด้วยจะอยู่ที่ประมาณ 250-300 บาท ค่าจ้างแรงงานปักดำจะอยู่ที่วันละ 350-400 บาท/วัน ถ้าเป็นการเหมาจะอยู่ที่ประมาณไร่ละ 1,500-1,600 บาท (แล้วแต่ว่าจะปักดำเสร็จกี่วัน) ซึ่งแรงงานที่จ้างก็ส่วนมากจะเป็นคนในหมู่บ้าน นอกจากนั้นก็จะมีรับจ้างทั่วไป พนักงานบริษัท และรับราชการ

รูปภาพที่ 3 : รูปภาพการประกอบอาชีพหลัก “เกษตรกรรม(ทำนา)”

การเลี้ยงสัตว์ของชาวบ้านส่วนมากจะนิยมเลี้ยงโค เพราะเลี้ยงง่ายมีพื้นที่เหมาะแก่การเลี้ยง และได้ราคาดี นอกจากนั้นยังมี เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงกบ และเลี้ยงปลา เพื่อบริโภคในครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 9

รูปภาพที่ 4 : การประกอบอาชีพเสริม (เลี้ยงปลา,ปลูกผักสวนครัว)

4.2 รายได้

บ้านแมต เป็นหมู่บ้านที่สถานะทางเศรษฐกิจปานกลางถึงดี โดยมีเพียงส่วนน้อยที่มีฐานะพอกินแต่ไม่ถึงกับยากจน ซึ่งชาวบ้านมีรายรับตามช่วงรายรับของครัวเรือนอยู่ที่ประมาณ 180,001 - 360,000 บาท อีกทั้งชาวบ้านยังมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ตระหนักรู้ ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและสามารถวางแผนการออกมเงินได้

4.3 สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน

บ้านแมต เป็นหมู่บ้านที่มีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มแม่บ้าน หรือผู้นำชุมชน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพิ่มรายได้อีกทางให้กับครอบครัว โดยการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาเพื่อผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ต่างๆ ไว้จำหน่ายเพิ่มรายได้ อาทิเช่น กล้วยฉาบ,การทอผ้า,การสานตะกร้าพลาสติก เป็นต้น

รูปภาพที่ 5 : สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้าน (กล้วยฉาบ)

5. การศึกษา

➤ **ด้านการศึกษา** โรงเรียนที่ประชาชนเขตพื้นที่บ้านแมต หมู่ที่ 3, หมู่ที่ 4, หมู่ที่ 5 ได้ศึกษามี 2 โรงเรียน ได้แก่ (1) โรงเรียนบ้านแมตวิทยาคาร (2) โรงเรียนสตรีศึกษา 2

ชาวบ้านแมต ส่วนใหญ่สมัยก่อนแต่เดิมไม่ค่อยได้รับการศึกษา เหตุจากไม่มีสถานที่เรียนหนังสือหรือสถานที่เรียนอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้าน จึงไม่ค่อยมีคนสนใจที่จะศึกษาเล่าเรียนเท่าไร ต่อมาปัญหานี้ก็เริ่มหายไป เนื่องจากทางราชการได้จัดตั้ง **"โรงเรียนบ้านแมตวิทยาคาร"** (เดิมชื่อโรงเรียนแมต) ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2457 โดยใช้ศาลาวัดอรุณสวัสดิ์เป็นอาคารเรียน ในตอนนั้นมี **"พระภิกษุเทศไทยสงคราม"** เป็นครูใหญ่และเป็นครูคนเดียว ทำหน้าที่สอนนักเรียน เปิดทำการสอนระดับประถมศึกษา ป.1-3 ในตอนนั้น

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้รับงบประมาณจากทางราชการ จำนวน 105,000 บาท เพื่อก่อสร้างอาคารเรียนหลังแรกขึ้นและได้รับงบประมาณก่อสร้างมาเรื่อยๆ เปิดสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) และโดยความร่วมมือร่วมใจของพี่น้องชาวบ้านแมต ทั้ง 3 หมู่บ้าน ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ศึกษาเล่าเรียน อีกทั้งยังสะดวกสบายเพราะโรงเรียนอยู่ภายในพื้นที่หมู่บ้าน ซึ่งจะมี บ้านแมต หมู่ที่ 4 บ้านแมต หมู่ที่ 5 ที่ใช้ร่วมกัน

รูปภาพที่ 5 : โรงเรียนบ้านแมตวิทยาคาร

➤ **โรงเรียนสตรีศึกษา 2** เป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนสตรีศึกษา การก่อตั้งระบุอยู่ในแผนพัฒนาการศึกษาในระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) และแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนาและวัฒนธรรมของจังหวัดร้อยเอ็ด (school Mapping) เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2536 ทางอำเภอเมืองร้อยเอ็ดได้เห็นชอบและยินยอมให้ใช้ดินสาธารณะประโยชน์ที่หมู่บ้านแมต ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้รับอนุมัติ **จัดตั้งเมื่อวันที่ 19 มกราคม 2537** และเริ่มทำการสอนมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อปีการศึกษา 2537 และเปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปีการศึกษา 2540 เป็นต้นมา

วันสถาปนา วันที่ 19 มกราคม 2537 กรมสามัญศึกษาอนุมัติให้เปิดทำการสอนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (แบบสหศึกษา) ในปีการศึกษา 2537 จำนวน 3 ห้องเรียน ได้รับอนุมัติประกาศจัดตั้งโรงเรียนสตรีศึกษา 2 สังกัด กองการมัธยมศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2539 และกรมสามัญศึกษาอนุมัติให้เปิดทำการสอน นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายปีการศึกษา 2540 ได้เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2539 โดยมี นางสาวเบญจวรรณ เชิงสะอาด ผู้ดูแลโรงเรียนสาขา เป็นผู้บริหารโรงเรียนคนแรกเพื่อเป็นการรวมจิตใจนักเรียน ครู-อาจารย์ และบุคลากรโรงเรียนสตรีศึกษา 2 ให้เป็นหนึ่งเดียวร่วมสร้างสรรค์สถาบันให้เจริญก้าวหน้าสืบไป จึงกำหนดเอาวันที่ 19 มกราคม ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียนสตรีศึกษา 2 และในปัจจุบันมี **นายเกรียงไกร ทานะเวท** บรรจุแต่งตั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน

รูปภาพที่ 6 : โรงเรียนสตรีศึกษา 2

6. ศาสนาวัฒนธรรมและประเพณี

6.1 ศาสนา

ชาวบ้านแมต นับถือศาสนา "พุทธ" ทั้งหมู่บ้าน ปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนา มีศาสนสถานที่ใช้ร่วมกัน บ้านแมต หมู่ 3,4 และหมู่ 5 ได้แก่ "วัดอรุณสวัสดิ์" และ "วัดป่าอัมพวัน" ซึ่งเป็นที่อยู่ของภิกษุ และประกอบศาสนกิจของพุทธศาสนิกชน ภายในวัดจะมี อุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิ ซึ่งใช้สำหรับประกอบศาสนพิธีต่าง ๆ เช่น การเวียนเทียน การสวดพุทธมนต์ การทำสมาธิ

วัดโดยส่วนใหญ่นิยมแบ่งเขตภายในวัดออกเป็นสองส่วน คือ พุทธาวาส และสังฆาวาส โดยส่วนพุทธาวาสจะเป็นที่ตั้งของสถูปเจดีย์ อุโบสถ สถานที่ประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และส่วนสังฆาวาส จะเป็นส่วนกุฏิสงฆ์สำหรับภิกษุ สามเณร จำพรรษา และในปัจจุบันจะเพิ่มส่วนฌาปนสถานเข้าไปด้วย เพื่อประโยชน์ในด้านการประกอบพิธีทางศาสนาของชุมชน เช่น การฌาปนกิจศพ โดยในอดีตส่วนนี้จะเป็นป่าช้า ซึ่งอยู่ติดหรือใกล้วัด ตามธรรมเนียมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มฌาปนสถานในวัดพุทธศาสนาในประเทศไทยจะตั้งอยู่บนพื้นที่ๆ เป็นป่าช้าเดิม

รูปภาพที่ 7 : วัดอรุณสวัสดิ์ บ้านแมต ต.สะอาดสมบูรณ์ อ.เมืองร้อยเอ็ด จ.ร้อยเอ็ด

6.2 ประเพณีและความเชื่อ

ลักษณะทางสังคมของบ้านแมต จัดว่าเป็นสังคมแบบเครือญาติมีการปลูกบ้านในบริเวณใกล้เคียงกัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การร่วมมือ ความสามัคคีในชุมชน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีวิถีชีวิตชนบท

(ก) ประเพณี สำคัญของบ้านแมต

ประเพณีบุญเดือนสาม (บุญข้าวจี) (ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม ของทุกปี) จะมีการตักบาตรเทโวรอบพระอุโบสถ โดยส่วนมากจะปฏิบัติกันที่วัดอรุณสวัสดิ์ ซึ่งจะมีการจำศีลภาวนาเป็นเวลา 7 วัน ซึ่งจะมีพระสงฆ์และประชาชนทั่วไปจากหมู่บ้านต่างๆ เข้าร่วม เมื่อถึงวันเพ็ญหรือวันเพ็ญเดือนสาม จะมีการทำบุญข้าวจี และบุญมาฆบูชาการทำบุญข้าวจีจะเริ่มตอนเช้า โดยใช้ข้าวเหนียวปั้นใส่น้ำอ้อยนำไปจี้บนไฟอ่อนแล้วชุบด้วยไข่ เพื่อนำไปใส่บาตรถวายพระสงฆ์

ประเพณีบุญผะเหวด (บุญเดือนสี่) ที่ชาวบ้านมีการแห่ผะเหวดมีการกินข้าวปุ้น (ขนมจีน) พร้อมฟังเทศน์แห่กัณฑ์หลอน ซึ่งจะมีการประดับตกแต่งวัดด้วยดอกสะแบง และธงไชยมงกุฎ ที่สืบทอดมาจากโบราณของพุทธศาสนิกชนคนอีสาน

รูปภาพที่ 8 : บุญประเพณีบุญผะเหวด (บุญเดือนสี่) แห่ผะเหวดเข้าเมือง

ประเพณีวันสงกรานต์ ถือเป็น วันปีใหม่ของไทย ที่คนไทยยึดถือสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งจะมีการปฏิบัติในครอบครัวโดยจะมีการใช้น้ำเป็นองค์ประกอบหลักในพิธี เนื่องจาก การคำนวณทางดาราศาสตร์ที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษ ซึ่งเป็นช่วงฤดูร้อน จึงใช้น้ำมารดากันเพื่อความสดชื่นในหน้าร้อนนั่นเอง โดยหลักๆ แล้ว จะมีพิธีสงกรานต์ คือ การสรงน้ำพระ ทั้งที่บ้าน และที่วัด เพื่อความเป็นสิริมงคล รวมถึงการทำบุญตักบาตรไหว้พระ การรดน้ำ เป็นการอวยพรปีใหม่ให้กันและกัน และการรดน้ำผู้ใหญ่เป็นการไปอวยพรให้ผู้ใหญ่ที่เคารพ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์

ประเพณีบุญเข้าพรรษา (บุญเดือนแปด) เป็นบุญประเพณีที่เมื่อถึงวันเพ็ญเดือนแปดชาวบ้านจะต้องนำดอกไม้ธูปเทียน พร้อมข้าวปลาอาหารมาทำบุญตักบาตรที่วัดและรับศีลฟังธรรมเทศนาขอพรจากพระสงฆ์ พอถึงตอนบ่ายจะนำสงฆ์ จีวร ผ้าอาบน้ำ เทียนพรรษา และดอกไม้ธูปเทียนมาถวาย พระภิกษุที่วัดแล้วรับศีลฟังธรรมเทศนาพรมน้ำมนต์เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ตกตอนเย็นของวันเดียวกันชาวบ้านจะนำดอกไม้ธูปเทียนมารวมกันเพื่อรับศีล และเวียนเทียนจนครบสามรอบ จากนั้นจะแยกกันกลับบ้าน ส่วนผู้ที่มีศรัทธาแก่กล้าก็จะพากันรักษาศีลแปดจนถึงเช้าวันรุ่งขึ้น ซึ่งเป็นวันแรมหนึ่งค่ำเดือนแปด อันเป็นวันเข้าพรรษา ซึ่งพระภิกษุจะต้องจำพรรษาในวัดของตนเป็นเวลาสามเดือน

รูปภาพที่ 9 : บุญประเพณีบุญเข้าพรรษา (บุญเดือนแปด)

บุญข้าวประดับดิน (บุญเดือนเก้า) ประเพณีคนอีสาน ที่จัดขึ้นเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และสัตว์นรกหรือเปรต ประเพณีบุญข้าวประดับดิน บุญเดือนเก้า เป็นอีกหนึ่งประเพณีที่สืบทอดกันมาในภาคอีสาน โดยบุญข้าวประดับดิน เป็นงานประเพณีที่ถูกจัดขึ้นในวันแรม 14 ค่ำ เดือนเก้าของทุกๆ ปี

ประเพณีบุญข้าวสาก (บุญเดือนสิบ) เป็นประเพณีการทำบุญที่จัดขึ้นในทุกๆ ปี เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับสัตว์นรกหรือเปรต นิยมทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นประจำทุกปีของประเพณีสิบสองเดือน หรือ **"ฮักสิบสอง"** (ฮัก มาจากคำว่า จาริต ฮักสิบสอง คือ จาริตประเพณีสิบสองเดือน) ของชาวอีสาน

รูปภาพที่ 10 : บุญประเพณีบุญข้าวสาก (บุญเดือนสิบ)

ประเพณีบุญออกพรรษา (เดือนสิบเอ็ด) ในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 1 พระสงฆ์จะไปรวมกันที่อุโบสถ เพื่อแสดงอาบัติต่อกัน จากนั้นจะทำวัตรและทำปวารณาแทนการสวดปาฏิโมกข์ **"ปวารณา"** คือ พิธีกรรมทางศาสนาที่สงฆ์ยอมให้ว่ากล่าวตักเตือนกับการปวารณาจะทำในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11 ส่วนชาวบ้านก็จะเตรียมข้าวปลาอาหาร เพื่อให้ทำบุญตักบาตรที่วัดในตอนรุ่งเช้าและถวายผ้าจ่านำพรรษาแด่ภิกษุสามเณร ตอนค่ำชาวบ้านก็จะไปเวียนเทียนที่วัดกัน

รูปภาพที่ 11 : ประเพณีออกพรรษา (บุญเดือนสิบ) กวนข้าวทิพย์, ข้าวมธุปายาส

ประเพณีบุญกฐิน (บุญเดือนสิบสอง) **"กฐิน"** เป็นชื่อเรียกผ้าไตรจีวรที่พระพุทเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุผู้อยู่จำพรรษาครบ 3 เดือน สามารถรับมานุ่งห่มได้ โดยคำว่าทอตกฐิน หรือการกรานกฐิน จัดเป็นกิจกรรมทางพระวินัยที่พระภิกษุสงฆ์พึงกระทำร่วมกัน เป็นสังฆสามัคคีภายในระยะเวลาที่กำหนด คือ พระสงฆ์สามารถกระทำสังฆกรรมนี้ได้นับแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เท่านั้น ระยะเวลานี้เรียกว่า **"กฐินกาล"** คือระยะเวลา ทอตกฐิน หรือ เทศกาลทอตกฐิน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะสงฆ์ และอนุเคราะห์ภิกษุผู้ทรงคุณที่มีจีวรชำรุด ดังนั้น กฐินจึงจัดเป็นเรื่องเกี่ยวกับสังฆกรรมของพระสงฆ์โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาช้านาน

รูปภาพที่ 12 : ประเพณีบุญกฐิน (บุญเดือนสิบสอง)

(2) **ความเชื่อ** นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านดอนทอง ชาวบ้านจะมีความเชื่อกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน หรือไม่สามารถสัมผัสได้ เช่น เชื่อในเรื่องของไสยศาสตร์ เชื่อในเรื่องเครื่องรางของขลัง เชื่อในเรื่องการบูชาศาล ปู่ตาต่างๆ และเชื่อในเรื่องของเทพ เทวดา เจ้าที่ เจ้าทาง อาทิเช่น **เดื่อนนก** ความเชื่อเกี่ยวกับ **"บุญเลี้ยงบ้าน (เลี้ยงผีปู่ตา)"** เชื่อในผีบรรพบุรุษของชุมชน (บ้าน) เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ความคุ้มครองดูแลรักษาบ้านให้ปลอดภัย ร่มเย็น หากไม่เลี้ยงบ้านจะเกิดภัยพิบัติ **เดื่อนเจ็ด** ความเชื่อเกี่ยวกับการบูชา **"ตาแฮก (ผีตาแฮก)"** ก่อนถึงฤดู ทำนาและช่วงฤดูเก็บเกี่ยว จะมีการนำอาหารคาวหวานไปเลี้ยงตาแฮก ซึ่งชาวบ้านมีความเชื่อว่าถ้าเลี้ยงผีตาแฮกพอถึงฤดูทำนาจะได้ผลผลิตสูง และเป็นการขออนุญาตการทำนา และการเลี้ยงศาลปู่ตาปู่เส ที่ชาวบ้านมีความเชื่อว่าท่านได้ปกป้องรักษาคนในชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข อีกทั้งถ้ามีลูกหลานในหมู่บ้านจะไปสอบราชการ หรือเข้าทำงานใหม่ๆ จะมีการไปขอพรให้สอบได้ให้ทำงานด้วยความราบรื่น ซึ่งในปัจจุบันชาวบ้านก็ยังปฏิบัติ สืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้

รูปภาพที่ 13 : ศาลปู่ตาน ที่ชาวบ้านกาหลงให้ความเคารพนับถือ

6.3 ปราชญ์ชาวบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

นับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านกาหลงขึ้นมา ชาวบ้านก็มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งของต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งเกิดเป็นภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นของหมู่บ้านกาหลง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในด้านการทำประดิษฐ์อุปกรณ์ต่างๆ ในการทำมาหากิน อาทิเช่น การนำไม้ไผ่ที่มีอยู่ในชุมชนมาสานจักสานเปเลไว้นอนพักผ่อน การสานตะกร้าไม้ไผ่ไว้ใช้ในครัวเรือน การสานที่ดักจับปลา ซึ่งได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นถือเป็นมรดกตกทอดสู่ลูกหลาน เป็นต้น

ปราชญ์ชาวบ้าน ที่มีการนำเอาสมุนไพร พืช ผัก ชนิดต่างๆ ที่สามารถหาได้จากชุมชนมาสกัดเป็นยาสมุนไพรรักษาโรคภัยไข้เจ็บ อีกทั้งยังมีปราชญ์ชาวบ้านในด้านการรักษาด้วยวิธีดั้งเดิม รักษาด้วยสมุนไพร อาทิเช่น หมอเป่าน้ำมันห้ามเลือด หมอเป่าตาแดง หมอเป่าถอนพิษงูพิษไฟ หมอสูตรขวัญพิธีต่างๆ สวดสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น

7. แหล่งน้ำ

บ้านแมต มีแหล่งน้ำอยู่ด้วยกัน 3 แห่ง คือ **"หนองไม้ตาย"** เป็นแหล่งน้ำซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 6 ไร่ **"หนองไผ"** เนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ 3 งาน 40 ตารางวา และ **"หนองก่อ"** เนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ 2 งาน เป็นหนองน้ำสาธารณะใช้สำหรับการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ โดยในฤดูแล้งจะใช้น้ำในการทำไร่ ปลูกพืชผักไว้กินและไว้จำหน่าย **"ห้วยรากไผ"** เป็นลำห้วยที่ผ่านบ้านแมต เป็นแหล่งน้ำที่ใช้ประชาชนใช้ทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์และเป็นแหล่งน้ำสำหรับหาอาหารของชาวบ้าน

รูปภาพที่ 14 : ห้วยรากไผ เป็นหนองน้ำสำหรับการเกษตร เลี้ยงสัตว์ และเป็นแหล่งอาหาร

8. การคมนาคม

8.1 การเดินทาง

ชาวบ้านแมต ในสมัยก่อนในการเดินทางจะเดินด้วยเท้าเป็นส่วนมาก ถ้าครวเรือนไหนที่พอมีฐานะก็จะใช้เกวียนในการเดินทางสัญจรไป-มา โดยใช้ โค-กระบือในการลากหรือขับเคลื่อน ต่อมาในปัจจุบันชาวบ้านได้เปลี่ยนค่านิยมตามกาลเวลาในการใช้พาหนะในการเดินทางใหม่ มาเป็นใช้รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ รถยนต์ ฯลฯ แทนการใช้เกวียนเพราะมีความคล่องตัวสูงสะดวกสบายกว่า

สมัยก่อน สภาพเส้นทางถนนที่ใช้ในการเดินทางสัญจร ส่วนมากจะเป็นถนนดินปนทราย พอถึงช่วงฤดูฝนทำให้ถนนและเป็นโคลน เป็นหลุม เป็นบ่อ ยากต่อการสัญจร ปัจจุบันสภาพเส้นทางหลักในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กครบทุกเส้นทางภายในหมู่บ้าน ทำให้สะดวกสบายต่อการสัญจร

รูปภาพที่ 15 : ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก (คสล.) ภายในหมู่บ้านแมต หมู่ 3

เส้นทางที่ใช้เดินทางไปยังตัวอำเภอเมืองร้อยเอ็ด สามารถใช้เส้นทางได้หลายเส้นทางแต่ที่ใกล้ที่สุดระยะทางราวประมาณ 10 กิโลเมตร โดยเส้นทางหลวงชนบทหมายเลข 3057 และใช้เวลาเดินทางประมาณ 16 นาที ตลอดเส้นทางเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กเชื่อมระหว่างถนนลาดยางเส้นทาง ร้อยเอ็ด-จตุรพักตรพิมาน

รูปภาพที่ 16 : เส้นทางสัญจรไปยังตัวอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ถนนเส้นทางร้อยเอ็ด-จตุรพักตรพิมาน

9. ศักยภาพของชุมชน

9.1 ด้านผู้นำ/บุคคลสำคัญ/ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน

บ้านแมต หมู่ 3 มีบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำ บุคคลที่สร้างชื่อเสียง ผู้นำชุมชนที่ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชนได้ประพฤติปฏิบัติตาม ได้แก่

- 1) นายสมัย บัวระบัน ผู้นำด้านศาสนาและพิธีกรรม เช่น งานทำบุญขึ้นปีใหม่ งานบวชนาค งานมงคลสมรสตลอดจนงานศพ
- 2) นายประสิทธิ์ พิลาก ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นบุคคลตัวอย่างประพฤติตนในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีผู้นำด้านศาสนา ปราชญ์ชาวบ้าน ด้านการเป่าน้ำมันการรักษาด้วยสมุนไพรพื้นบ้าน
- 3) นางสุมาลี ศิริเวช (ประธาน อสม.หมู่ 3) ผู้นำด้านสุขภาพ กิจกรรมเกี่ยวกับการดูแลด้านสุขภาพ
- 4) นางปรีดา ไชย कुमार ผู้นำด้านการทำกิจกรรม การรวมกลุ่ม จัดอาสา ที่นำพาชาวบ้าน ทำกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน

9.2 กลุ่ม/องค์กร ในหมู่บ้าน

บ้านแมต หมู่ 3 มีการรวมกลุ่มกันเกิดเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มองค์กร ต่างๆ มากมาย ได้แก่

- 1) สวนเกษตรผสมผสาน (เกษตรรวมมิตร)
- 2) กลุ่มกล้วยฉาบ
- 3) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- 4) กลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี (กพสม.)
- 5) ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้าน (ศสมช.)

รูปภาพที่ 17 : ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนบ้าน (ศสมช.)

9.3 กองทุนหมู่บ้าน

- 1) กองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน)
- 2) กองทุน SML
- 3) กองทุน กข.คจ.
- 4) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน
- 5) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

10. การเมืองการปกครอง

ด้านการเมืองการปกครองบ้านแมต หมู่ที่ 2 จะปกครองในรูปแบบคณะกรรมการหมู่บ้าน มีผู้นำปกครองหมู่บ้าน ได้แก่

- 1) นางปฐริดา ไชย कुमार ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน
- 2) นายถาวร ศิริมา ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- 3) นางเพ็ญนภา ศรีวงศ์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
- 4) นายสมัย บัวระบัน ตำแหน่ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

บ้านแมต หมู่ 3 เมื่อมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ภายในหมู่บ้านจะมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน โดยคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อขอมติที่ประชุม เป็นการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น เสนอแนวคิด แนวทางปฏิบัติในหมู่บ้าน ซึ่งในหมู่บ้านจะมีการกำหนด กฎ กติกา และข้อตกลงเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

องค์การบริหารส่วนตำบลสะอาดสมบูรณ์

อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

โทรศัพท์ 0-4365-1526 โทรสาร 0-4365-1526 ต่อ 14

<https://saad-somboon.go.th>

saadsomboon@Hotmail.com